

ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ BECERİ YETERLİKLERİ ÖLÇEĞİNİN GEÇERLİK GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

THE VALIDITY AND RELIABILITY STUDY OF TEACHERS' PROFESSIONAL SKILLS COMPETENCE SCALE

Nihat ŞİMŞEK¹

Öz

Bu araştırma, Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün 2017'de yayınlamış olduğu "Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri, mesleki beceri yeterlikleri" çalışmasında yer alan ifadelerin ölçek maddelerine dönüştürülmesinden oluşmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığının yayınlamış olduğu mesleki beceri yeterlikleri adlı çalışmada yer alan 28 maddeye 3 madde de araştırmacı tarafından eklenerek 31 maddelik bir ölçek oluşturulmuştur. Öğretmen yeterliklerini kapsayan ifadelerden oluşan ölçek, daha sonra geçerlik ve güvenirlik çalışmasına tabi tutulmuştur. Milli Eğitim Bakanlığının yayınlamış olduğu mesleki beceri yeterlik alanları 4 başlık altında toplanmış olup bunlar; Eğitim öğretimi planlama, öğrenme ortamları oluşturma, öğrenme ve öğretme sürecinin yönetme ve ölçme ve değerlendirmedir. Yapılan faktör analizi sonuçlarına göre, öğretmenlere yönelik mesleki beceri yeterlikleri ölçeğinin orijinalinde ki gibi 4 başlık altında toplanmış olduğu görülmektedir. Ancak 4 faktörlü olan nihai ölçekte orijinal ölçekte bulunan 28 maddeye ek olarak eklenen 3 maddelik 31 toplam maddeden oluşan ilk ölçek, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları sonucunda toplam 23 maddeden oluşan nihai ölçek olarak kabul edilmiştir. Hazırlanan ölçek, dil, içerik, ölçme ve değerlendirme alanlarındaki uygunluğu için alandan uzmanların görüşlerine sunulmuştur. Uzmanların önerileri doğrultusunda üzerinde bazı değişiklikler yapıldıktan sonra, ölçeğin anlaşılabilirliğini test etmek ve tam uyarlanıp uyarlanmadığını belirlemek amacıyla ölçek, dört hafta ara ile bir grup öğretmene uygulanmıştır. Her iki ölçekten alınan puanlar arasındaki tutarlılığı test etmek için, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı hesaplanmış ve 0,88 olarak belirlenmiştir. Buna göre, ilk yeterlik ifadeleri ile ve revize edilen ifadeler arasında yüksek düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu şekilde eşdeğerliği sağlanan ölçek, Nizip ilçe merkezinde yer alan ve çeşitli okullarda görev yapan toplam 193 öğretmene uygulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Öğretmen Yeterlikleri, Geçerlik, Güvenirlik

Abstract

This research consists of revising the expressions related to general qualifications of teaching profession, professional skills competencies published by Ministry of Education, General Directorate of Teacher Training and Development in 2017. The explanations consisting of 28 items were revised by the researcher. 3 items were added by the researcher into a 31-item scale. The scale, which consisted of expressions covering teacher competencies, was then subjected to validity and reliability studies. The professional skills proficiency areas published by the Ministry of National Education are gathered under 4 headings; Planning education, creating learning environments, managing learning and teaching process, and measurement and evaluation. According to the results of factor analysis, it is seen that the professional skills competence scale for the teachers is gathered under 4 headings as in the original. However, the first scale consisting of 31 items with 3 items added in addition to the 28 items found on the original scale in the final scale, which is revised and has 4 factors, has been accepted as the final scale consisting of a total of 23 items as a result of the validity and reliability studies. For the revision of the scale, language, content, measurement and evaluation were presented to the experts for their opinions in the field. After some changes were made in line with the recommendations of the experts, the scale was applied to a group of teachers at four weeks intervals in order to determine whether the scale was fully adapted to test the comprehensibility of the scale. In order to test the consistency between the scores obtained from both scales, Pearson Moment Correlation Coefficient was calculated and it was determined as 0,88. Accordingly, it was found that there was a high positive and significant relationship between the first competency expressions and the revised statements. The scale, which was equivalent in this way, was applied to a total of 193 teachers in various schools in Nizip district center.

Keywords: Teacher, Teacher competence, Validity, Reliability

¹ Gaziantep Üniversitesi Nizip Eğitim Fakültesi, nihatsimsek442@gmail.com, Orcid:0000-0002-7909-1851

Giriş

İçerisinde bulunduğumuz zaman diliminde, bilim ve teknikte çok hızlı değişimler yaşanmaktadır. Bu durum ekonomi, siyaset, eğitim, kültür gibi temel toplumsal yaşamı etkileyen unsurların da değişmesine sebep olmaktadır. Söz konusu değişimin artarak devam edecek olması, insanoğlunu üstesinden gelemeyeceği türden karmaşık sorunlarla karşı karşıya getirmektedir. Bu sebeptir ki bu değişime her daim hazırlıklı olan ve dünya ile rekabet eden nesillerin, yetiştirilmesi ulusların varlıklarını devam ettirebilmeleri açısından da çok elzemdir. Toplumların, uluslararası ölçekte etkin olabilmesi hatta varlığını devam ettirebilmesi için, problem çözme becerisi yüksek, eleştirel düşünme becerisine sahip, dünya ile rekabet edecek derecede üretken, farklılıkları kolay kabul eden, önyargılarından arınmış ve aynı zamanda milli manevi değerleri benimsemiş olan bir neslin yetiştirilmesi gerekmektedir.

Toplumlarda meydana gelecek değişimler öğretmenler aracılığıyla halka çok daha rahat bir şekilde anlatılabilmektedir. “Değişme, bir toplumun hayatında önemli yeri olan sınıfların ve genel olarak halk yığınlarının değişikliği istemesi, itmesi ve yürütmesi işi haline gelmedikçe o değişme toplumu daha iyiye değil, belki daha kötüye götürür” (Berkes, 1997, 16-17).

Toplumların ve daha özelden bireyin yukarıda bahsi geçen değişime hazırlıklı olabilmesinde; hiç kuşku yok ki nitelikli bir eğitim/öğretimin önemi çok büyüktür. Bundan dolayıdır ki; ülkeler eğitimin niteliğini arttırabilmek için olağanüstü bir çaba sarf etmektedirler. Eğitim ortamlarında, öğrencilerin ilgi ve yeteneğini ön plana çıkaran ve ona uygun öğretim stratejileri geliştiren çabaları desteklemektedirler. Aynı zamanda öğretmenlerin niteliğini arttırmaya yönelik yoğun çaba gerektiren paradigmaları da benimsemektedirler.

Bilgi teknolojilerindeki buluşlar dünyada yaşanan gelişmeler, geleceğin eğitimi için, eleştirel bir bakış açısını ve yaratıcı olmayı gerekli kılmaktadır. Dünyanın herhangi bir yerinde meydana gelen ufak bir olayın, küreselleşmenin etkisiyle bütün dünyadan hissedilmeye başlandığı şu günlerde dünya olaylarına karşı hiçbir şey yapmadan tarafsız kalınamayacak bir zamanın etkileri yaşanmaktadır. Buna bağlı olarak dünya sahnesine aktif şekilde katılan bireyleri yetiştirmekle görevli olan öğretmenler olarak; küresel bir strateji ve teknoloji ustası, mükemmel bir politikacı, lider ve yönlendirici özelliklerine sahip olması gereklidir (Matriano, 1997: 28, 30).

Nitelikli insan gücünde aranan temel özellikler, işini iyi yapan, bilgi ile yaşamayı öğrenen, kendisini sürekli geliştiren insan tipidir (Rauth and Bowers 1986). Öğretmenler yaşanan gelişmeleri yakından takip edecek vizyona sahip olmalı, öğrencilerini de buna hazırlamalıdır. Bunun için öğrencilerin farklılıkları fark etmesi, eleştirel düşünmeye sahip olması sorumluluk yüklenmesi, problem çözebilme becerisine sahip olması en önemlisi karar verme becerisi yüksek bireyler olarak yetiştirilmesi gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında ilk başta öğrenciyi bilgi ve becerisi yüksek bir biçimde ele alacak olan öğretmenlerin, gerekli donanıma ve yeterliğe sahip olması önemlidir. Çünkü yeni eğitim paradigması her anlamda sorgulayan, eleştirel düşünen, problem çözme becerisi kazanmış ve psikososyal anlamda kendini tanıyan ve kendisinin farkında olan bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Başka bir ifade ile eğitim politikalarının, sadece ulusal ölçekte değil evrensel ölçekte de bireyi karşılayacağı sorunların, öğretmenler eliyle üstesinden gelebilmesi konusunda bakış açısı sunması gerekmektedir.

Öğretmenler sınıfta daha da başarılı olabilmek için, becerilerini daima güncelleştirmeli, ayrıca her koşulda daha etkili olabilmeleri için gerekli becerilere sahip olmaları sağlanmalıdır. Kendilerine profesyonel yardım verilen öğretmenler, birtakım eğitim

etkinlikleri sonucunda bilgi ve becerilerini artırabilir ve bunun sonucunda da daha iyi birer öğretmen olabilirler (Rosenholtz,1985).

Aklın ve sağduyunun uzun zamanlar öncesinden eğitimciler ve anne-babalara söylediği gerçek, araştırmaların sonucunda her geçen gün biraz daha netleşmektedir; Öğretmenin niteliği çok önemlidir. Öğretmenlerin bilgi ve becerileri, okulda öğrencilerin öğrenmesini etkileyen en önemli etkidir. Öğretmenlerin niteliği, eğitim açısından dezavantajlı ailelerden ya da sorunlu aile çevrelerinden gelen çocuklar için daha da önemlidir (Leigh and Mead,2005: 1). Öğretmen, öğrencinin benlik kavramını olumlu hale getirerek ve başkaları tarafından acayip görülme endişelerini azaltarak yaratıcı davranışlar kazandırabilir.(Torrance, 1986; Gage ve Berliner, 1988;Tuckman, 1992)

Öğretmen yeterlikleri, öğretmenlerin “öğretmenlik mesleğini etkili ve verimli biçimde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken bilgi, beceri ve tutumlar” olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2008: VIII). Türkçe kaynaklarda “öğretmenlik yeterlikleri” kavramı kullanılmasına karşın, birçok yabancı kaynakta “öğretmenlik mesleği standartları” kavramı tercih edilmektedir. Öğretmenlik mesleği standartları, “öğretmenlerin mesleki özellikleri, bilgi, anlayış ve becerilerini” kapsamaktadır (TDA, 2007).

Türkiye’de öğretmen yeterlikleri ile ilgili ilk çalışma 1998 yılında yapılmıştır. 1998-1999 yıllarında YÖK ve dünya bankası işbirliği ile yapılan YÖK/Dünya bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi, hizmet öncesi öğretmen eğitimi kapsamında öğretmen yetiştirme standartları ve akreditasyon çalışmaları yapılmıştır(MEB,2017)

Avrupa’da 19. Yüzyıldan itibaren sanayileşmeyle birlikte, şehir nüfuslarının ve okulların artması nedeniyle, öğretmenliğin bir uzmanlık alanı olduğu ve öğretmenlerin bu alanda uzmanlaşmış eğitim kurumlarında yetiştirilmeleri gerektiği fikri yaygınlık kazanmaya başlamıştır. Avrupa’da bu gelişmeler olurken Osmanlıda da öğretmen yetiştirme ile ilgili bazı adımlar atılmıştır (MEB,2017). Bu adımlardan belki en önemlisi olan ve 1848 tarihinde Tanzimat döneminde ki Darülmualimin, öğretmenlere etkili öğretim yöntemlerinin öğretilmesi, ve bu doğrultuda öğretmen yetiştirmek amacıyla açılmıştır (Akyüz, 2012). Darülmualimin açılması ile, öğretmenin sadece sınıfta öğrencileri kontrol etmek ve disipline etmek vazifesinin olmadığı aynı zamanda sınıfta etkili bir öğretimi gerçekleştirmesi gerektiğine de vurgu yapılmıştır.

Avrupa Birliği içinde öğretmen eğitimi ve öğretmenin niteliği bir ülkeden diğerine farklılık göstermektedir. Bu farklılık hem hizmet öncesi eğitimin süresi hem de hizmet öncesi eğitimin içeriği ve uygulanması ile ilgili alanlarda kendini göstermektedir. Ayrıca öğretmenlerin mesleğe geçiş sürecinde uygulamalı eğitimlerde ve öğretmenlerin sürekli mesleki gelişimlerinde farklılıklar görülmektedir (European Commission, 2002). Uygulamalarda farklılıklar olması AB üyesi ülkelerin eğitim politikalarında farklılıkların doğal bir sonucu olmakla birlikte, öğretmen niteliklerinde ve yeterliklerinde ortak bir standart oluşturulmasının, Birliğin bilgiye dayalı sürdürülebilir ekonomik kalkınma hedefleri açısından kritik bir öneme sahip olduğu kabul edilmektedir. Bu çerçevede yapılan çalışmaların bir sonucu olarak, Avrupa Konseyi’nin 26 Ekim 2007 tarihli kararı ile üye ülkeler, öğretmen eğitiminin geliştirilmesi için bir konsensüs oluşturmuştur. Üye ülkeler arasında görüş birliği, 2000 yılı sonrasında “2010 Lizbon Hedefleri” çerçevesinde alınan karar ve çalışmalara dayandırılmıştır (Council of The European Union, 2007):

Bu veriler Avrupa Birliğinin öğretmenlerin mesleki yeterlikleri ile becerilerini geliştirme konusunda ortak bir zemin aradıkları ve bulmaya çalıştıkları yönündedir. Avrupa Birliğine üye olan ülkelerde öğretmen yeterlikleri ve bunların geliştirilmesi noktasında belirli standartların oluşturulması amacıyla yükseköğretimde akreditasyonu sağlayan en önemli çalışmalardan biri Bologna sürecidir. Öğretmen eğitiminin Milli Eğitim Şuralarında ve

Kalkınma Planlarında sürekli olarak gündemde kalmasına karşın, Türkiye öğretmen yetiştirme konusunda sürekli bir arayış içinde olmuştur. Hatta öğretmen eğitiminin eğitim sistemimizde “bir türlü düzene oturtulamayan konuların başında” geldiği söylenebilir (Küçükahmet, 2009).

Bireyi hayata hazırlayacak kurum okullar, kişi ise burada görev yapan öğretmenlerdir. Öğretmenlerin bireyi hayata hazırlayabilmesi için kendisinin de mesleki bilgi, beceri, tutum ve değerler konusunda donanımlı olması gerekir. “Çünkü iyi eğitimi iyi öğretmenler, nitelikli eğitimi de nitelikli öğretmenler yapar” görüşü günümüzde öne çıkmaktadır (Çelikten vd., 2005).

Dünyada yaşanan değişimler karşısında eğitim sistemlerinin bireylerin kişisel becerilerini, mesleki becerilerini ve sosyal değerlerini geliştirmesine imkan verecek şekilde yenilenmesi bir zorunluluk halini almıştır. 21.yüzyıl becerileri olarak sayılan karmaşık problem çözme, eleştirel düşünme, yenilikçi üretim, etkili iletişim, kültürel farklılıklara saygı, yüksek düzeyde işbirliği geliştirebilme, uluslararası ölçekte rekabet edebilme becerilerini kazanmış ve kendi milli benlik ve bilincini koruyarak yüceltebilen nesiller yetiştirebilmeyi amaçlamaktadır(MEB,2017)

Öğretmenlik mesleği gelişime her zaman açık olabilmeyi gerektirmektedir. Öğretmenler ise, öğrencileri bu gelişimden haberdar edecek ve onları gelişime hazırlayacak olan kişilerdir. Bu amaçla öğretmenler, en önce öğrencileri değerli kabul ederek, aynı zamanda onların ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak geleceğe doğru bir biçimde yürüyebilmelerine yardımcı olmalıdır.

Araştırmanın Önemi

Ekonomik anlamda kalkınmada eğitimin rolü her daim göz önünde bulundurulmaktadır. Başka bir ifade ile topluma yön verecek kalitede eğitilmiş insan ve iktisadi hayata direk katkıda bulunan eğitilmiş işgücü ihtiyacı, bu tarz eğitim kurumları kanalıyla karşılanmakta bu çerçevede eğitim öğretim ile ilgili bütün unsurların topyekûn ve farklı bir bakış açısıyla ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Özelde öğretmenlik mesleğinin, genelde öğrencinin yetiştirilmesi konusunda ki hassasiyet giderek önem kazanmaya başlamıştır. Ülkemizde öğretmenlerin sıkı sıkıya ders kitaplarına ve müfredata bağlı olarak yetiştirilmeleri, öğrencilerin de bu şekilde yetişmelerine sebep olmaktadır. Öğretmen yetiştiren kurumlar başta olmak üzere, öğretmenlik mesleğinin bilginin kutsallığı sarmalından çıkarılarak beceri ve değer merkezli bir anlayışı benimsemesi gerekir.

Amacı insan yetiştirme olan Türk Eğitim Sistemi, bireylerin ilgi ve yeteneklerini geliştirmenin yanında toplumsal kalkınmayı da sağlayan önemli bir araçtır (Uluğ, 1998).

Bu araştırma, öğretmenlerin mesleki becerilerini tespit etmek amacıyla hazırlanan öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri, mesleki beceri yeterlikleri ölçeğinin geçerlik güvenirlik çalışmasından oluşmaktadır. Ölçeğin geçerlik güvenirlik çalışması yapıldıktan sonra, alanda uygulanması sonucu öğretmenlerin mesleki beceri yeterlikleri konusunda bir durum tespiti yapmaya olanak verecek olması açısından önemlidir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin mesleki beceri yeterliklerini ortaya koyacak bir ölçek geliştirmektir. Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün yayınlamış olduğu “Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri, mesleki beceri yeterlikleri”(MEB,2017) isimli çalışmada yer alan ifadeler anket maddelerine dönüştürülmüş ve 5’li likert tipi bir ölçek geliştirilmiştir.

Yöntem

Bu araştırma, Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün 2017'de yayınlamış olduğu “Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri, mesleki beceri yeterlikleri” ile ilgili ifadelerin ölçek maddelerine dönüştürülerek Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapan öğretmenlere uygulanmasından ibarettir. Elde edilen veriler doğrultusunda ölçeğin geçerlik güvenirlik çalışması yapılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığının yayınlamış olduğu ve 4 alt başlık ile 28 ifadeden oluşan mesleki beceri yeterlikleri ile ilgili ifadeler araştırmacı tarafından dönüştürülmüş, ayrıca 3 madde de yine araştırmacı tarafından uzmanların görüşleri ve tavsiyeleri neticesinde ölçeğe eklenerek 31 maddelik bir ön ölçek oluşturulmuştur. Ölçek maddelerinin oluşturulması çalışmaları için dil, içerik, ölçme ve değerlendirme alanlarındaki uygunluğu için alandan uzmanların görüşlerine de başvurulmuştur. Uzmanların önerileri doğrultusunda üzerinde bazı değişiklikler yapıldıktan sonra, ölçeğin anlaşılabilirliğini test etmek amacıyla, dört hafta ara ile Gaziantep il merkezinde görev yapan bir gurup öğretmene uygulanmıştır. Her iki ölçekten alınan puanlar arasındaki tutarlılığı test etmek için, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı hesaplanmış ve 0,88 olarak belirlenmiştir. Buna göre, ilk yeterlik ifadeleri ile ve revize edilen ifadeler arasında yüksek düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Eşdeğerliği sağlanan ölçek, Nizip ilçe merkezinde yer alan ve çeşitli okullarda görev yapan toplam 193 öğretmene nihai ölçek olarak uygulanmıştır.

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi ölçeğin orijinal şekli sadece düz ifadelerden oluşmakta olup, ölçek maddelerine dönüştürüldükten sonra 5’li likert tipi bir ölçek elde edilmiştir. Yapılan araştırmada bu sistemde ölçekteki ifadelerin puanlanması; “Hiç katılmıyorum (1), Çok az katılıyorum (2), Orta düzeyde katılıyorum (3), Büyük oranda katılıyorum (4) ve Tamamen katılıyorum (5)”, şeklindedir. Bu araştırmada kullanılan “Öğretmenlerin mesleki Beceri yeterlilikleri Ölçeği” (ÖMBY) geliştirme çalışmaları sırasında, öncelikle geçerlik ve güvenirlik çalışmalarına, ardından yapı geçerliğine değinilmiştir.

2.1. Araştırmanın Örneklemi

Araştırmanın örneklemini, 2017-2018 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde Gaziantep ili Nizip ilçe merkezinde eğitim öğretim faaliyeti yürütülen Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi devlet okullarında görev yapan ve random olarak seçilen toplam 193 öğretmen oluşturmaktadır.

Tablo 1. Araştırmada yer alan öğretmenlerin demografik özellikleri

Demografik Değişkenler		F	%
Cinsiyet	Kadın	111	58
	Erkek	82	42
Görevli olduğu Okul türü	İlkokul	72	37
	Ortaokul	71	37
	Lise	50	26
Kıdem	0-10	105	54
	10-20	50	26
	20+	38	17

Sınıf mevcudu	0-25	38	20
	25-35	72	37
	35-45	50	26
	45+	33	17
İdare ile iletişim	İyi	165	86
	Orta	26	13
	Kötü	2	1
Toplam		193	100

Tablo-1 incelendiğinde, araştırmaya Gaziantep ili Nizip ilçe merkezindeki çeşitli okullarda görev yapan toplam 193 öğretmenin katıldığı görülmektedir. Öğretmenlere ait kişisel bilgiler bölümünde cinsiyet, görev yaptığı okul kademesi, kıdem, sınıf mevcudu ve idare ile iletişim değişkenlerine yer verilmiştir. Buna göre öğretmenlerden %58'i (n=111) kadın, %42 (n=82)'si erkektir. Araştırmaya dahil edilen kadın öğretmenlerin sayısı erkeklere göre araştırmanın sağlıklı yürütülebilmesini etkilemeyecek derecede biraz daha fazladır. Araştırmada yer alan öğretmenlerin %37 (n=72)'si ilkokul, %37(n=71)'si ortaokul, %26 (n=50)'sı de lisede görev yapmaktadır. Araştırmada yer alan öğretmenlerin %54(n=105)'ü 0-10 yıllık kıdeme sahip, %26 (n=50)'sı 10-20 arası kıdeme sahip, %17'(n=38)si de 20 yıldan fazla kıdeme sahiptir. Öğretmenlerin derse girdikleri sınıfların mevcutlarına bakıldığında; %20 (n=38)'sinin 0-25 arası mevcutlarda ders işledikleri, %37 (n=72)'sinin 25-35 arası mevcutlu sınıflarda ders işledikleri, %26 (n=50)'sinin 35-45 arası mevcutlu sınıflarda ders işledikleri, %17 (n=33)'sinin ise 45 üstü mevcutlu sınıflarda ders işledikleri görülmektedir. Bu durum, ideal sınıf mevcutlarında derse giren öğretmen sayısının, araştırmaya katılan öğretmenlerin dörtte birinden(1/4) az olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. İdare ile iletişim değişkenine bakıldığında öğretmenlerin; %86 (n=165)'sının idare ile iletişimlerinin iyi olduğu şeklinde görüş ifade ettikleri, kötü diyen öğretmen sayısının sadece %1 (n= 2) olduğu görülmektedir. İletişimini orta diye ifade edenler, %13 (n=26)'tür.

2.2. Veri Toplama Aracı

Milli Eğitim Bakanlığının yayınlamış olduğu mesleki beceri yeterlikleri adlı çalışmada yer alan ifadeler, araştırmacı tarafından 31 maddelik bir ölçeğe dönüştürülmüştür. Öğretmen yeterliklerini kapsayan ifadelerden oluşan ölçek, daha sonra geçerlik ve güvenilirlik çalışmasına tabi tutulmuştur. Nihai Ölçek, Nizip ilçe merkezinde yer alan ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan toplam 193 öğretmene araştırmacının kendisi tarafından yüz yüze görüşme yapılarak uygulanmış, elde edilen veriler sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmaya çalışılmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Verilerin analizi için SPSS 19.0 paket programı kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek için, faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için de Cronbach Alpha ve test-tekrar test yöntemleri kullanılmıştır.

Doğrulayıcı faktör analizi için lisrel programı kullanılmıştır. Analizde, Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (Comparative Fit Index-CFI), Ki-Kare (Chi-square), Serbestlik Derecesi (Degree of Freedom-df), Yaklaşık Hataların Ortalama Kare Kökü (Root Mean Square Error of Approximation-RMSEA), Standart Ortalama Kalanların Kare Kökü (Standardized Root Mean Residual-SRMR), Normlaştırılmış Uyum İndeksi (Normed Fit Index-NFI) ve Normlaştırılmamış Uyum İndeksi (Non-Normed Fit Index-NNFI) değerleri kullanılmıştır.

Açımlayıcı faktör analizi için spss 19.0 paket programı kullanılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda öz değeri 1'den büyük olan 4 faktör belirlenmiştir. Döndürülmüş

faktör yük değerlerinden 0.40 ve üstü olan değerler alınmıştır. Normal faktör yük değeri için ise 0.30 ve üstü olan değerler kabul edilmiş olup altı değerler değerlendirilmeye alınmamıştır. Ayrıca açımlayıcı faktör yapılırken Bir maddenin bir faktöre alınması için değeri 0.1'den yüksek olmasına dikkat edilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Araştırmada öğretmenlerin mesleki becerileri ile ilgili yeterliklerini tespit etmek amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı yayımlar dairesi tarafından hazırlanan ifadeler ölçek maddesi olacak şekilde değiştirilmiş ve ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Geçerlik ve güvenirliliğin çalışılması aşamasında öncelikle elde edilen verilerin dil geçerliği belirlenmiş, ardından faktör (açımlayıcı ve doğrulayıcı) analizi ve güvenirlilik hesaplamaları yapılmıştır. Açımlayıcı (keşfedici, exploratory) ve doğrulayıcı (confirmatory) olmak üzere iki tür faktör analizi yaklaşımı vardır. Araştırmalarda temel amaç keşfetmek ise, açımlayıcı faktör analizi yapılmalıdır. Açımlayıcı faktör analizinde, değişkenler arasındaki ilişkilerden hareketle faktör bulmaya yönelik bir işlem söz konusudur (Büyüköztürk, 2012:133). Bu çalışmada açımlayıcı faktör analizi ile birlikte doğrulayıcı faktör analizi de yapılmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı, 0,94 ve test- tekrar test güvenirliliği ise 0,97 olarak saptanmıştır. Yapılan faktör analizi sonuçlarına göre, öğretmenlere yönelik mesleki beceri yeterlikleri ölçeğinin orijinal halinde olduğu şekliyle 4 başlık altında toplanmış olduğu, yani 4 faktörlü olduğu görülmektedir. Ancak yapılan faktör analizi sonucunda güvenirliliği düşüren 8 madde ölçekten çıkarılarak toplam 23 maddeden oluşan ölçek, nihai ölçek olarak oluşturulmuştur. Geçerlik ve güvenirlilik analizleri sonucunda, oluşturulmuş olan nihai ölçek, Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan öğretmenlerin mesleki beceri ile ilgili yeterliklerinin belirlenmesinde, kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir araç olduğu tespit edilmiştir.

Ölçeğin geçerlik ve güvenirlilik safhasında yapılan işlemlerin tamamına aşağıdaki şekliyle yer verilmiştir.

3.1. Verilerin Faktör Analizi İçin Uygunluğu

Uygulama sonucunda elde edilen verilerin faktör analizi için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett Küresellik (Sphericity) Testi ile hesaplanmıştır. Verilerin faktör analizine uygunluğu için KMO'nun .60'dan yüksek ve Barlett Küresellik (Sphericity) testinin $p < 0.001$ düzeyinde anlamlı çıkması gerekir (Büyüköztürk, 2012:126, Tabachnick ve Fidell, 1996). Öğretmenlerin Mesleki Beceri Yeterliklerini ölçmek için 193 öğretmen üzerinde yapılan faktör analizinde KMO .903 çıkmıştır. KMO değeri 0 ile 1 arasında değişen bir değer olup, 1'e yaklaştıkça değişkenler arasındaki ilişkilerin net olduğu ve faktör analizinin güvenilir sonuçlar vereceği düşünülmektedir (Field, 2005). Pallant (2001)' a göre bu değer 0,6 ve üzeri olması gerekirken, Hutcheson ve Sofroniou (1999) 0,5 ile 0,7 arasının normal; 0,7 ile 0,8 arasının iyi; 0,8 ile 0,9 arasının çok iyi; 0,9 ve üzerinin ise mükemmel olduğunu ileri sürmektedir. Bu durum ölçeğin örneklem büyüklüğünün faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Barlett testi sonucu da anlamlı bulunmuştur [$X^2 = 2765.983$ $p < .01$]. Bu veriler, faktör çıkartmak için verilerin uygun olduğunu göstermektedir.

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett testlerinin sonuçları Tablo-2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Mesleki beceri ölçeğinin kaiser-meyer-olkin (kmo) ve barlett testlerinin sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Uyum Ölçüsü	.903
Barlet Küresellik Testi	$X^2 = 2765.983$ p= .000

3.2. Açımlayıcı Faktör Analiz Çalışmaları

Öğretmenlerin mesleki beceri düzeylerini belirlemek için hazırlanan ve 193 kişiye uygulanan 31 maddelik taslak ölçme aracının, en az sayıda maddeyle en fazla özelliği ölçebilen bir araca dönüştürülmesi için açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda 8 tane madde [*öğretim sürecini planlarken milli ve manevi değerleri dikkate alabilirim (7), kazanımlara uygun öğretim materyalleri hazırlayabilirim (9), öğrenme ortamını öğrencilerin ihtiyaçlarını dikkate alarak düzenleyebilirim (10), öğrenme ortamını dersin kazanımlarına uygun düzenleyebilirim (11), öğrencilerin milli ve manevi değerleri içselleştirecek öğrenme ortamları oluştururum (14), öğrenme öğretme sürecine özel gereksinimi olan öğrencilerimi dikkate alırım (18), uygulamalarda çalıştığım çevrenin doğal kültürel ve sosyo-ekonomik şartlarını dikkate alırım (19) ve öğrencilerin gelişimsel özelliklerine uygun ölçme değerlendirme araçları hazırlayarak uygulayabilirim (27)] birden fazla faktöre yüklendiği için analizlerden çıkarılmış ve işleme 23 madde ile devam edilmiştir.*

Açımlayıcı faktör analizi sonucunda öz değeri 1'den büyük olan 4 faktör belirlenmiştir. Birinci faktörün özdeğerinin 9.905 olduğu ve toplam varyansın %21.911'ini; ikinci faktörün özdeğerinin 2.496 olduğu ve toplam varyansın %19.818'ini; üçüncü faktörün özdeğerinin 1.329 olduğu ve toplam varyansın %11.683'ünü; dördüncü faktörün özdeğerinin 1.131 olduğu ve toplam varyansın %11.197'sini açıkladığı görülmektedir. Her dört faktörün birlikte açıkladıkları toplam varyans ise %64.609'dur. Tabachnick ve Fidell (2007)'e göre, ölçek geliştirme çalışmalarında açıklanan toplam varyansın %50 ve üzeri değerler kabul edilebilir değerlerdir.

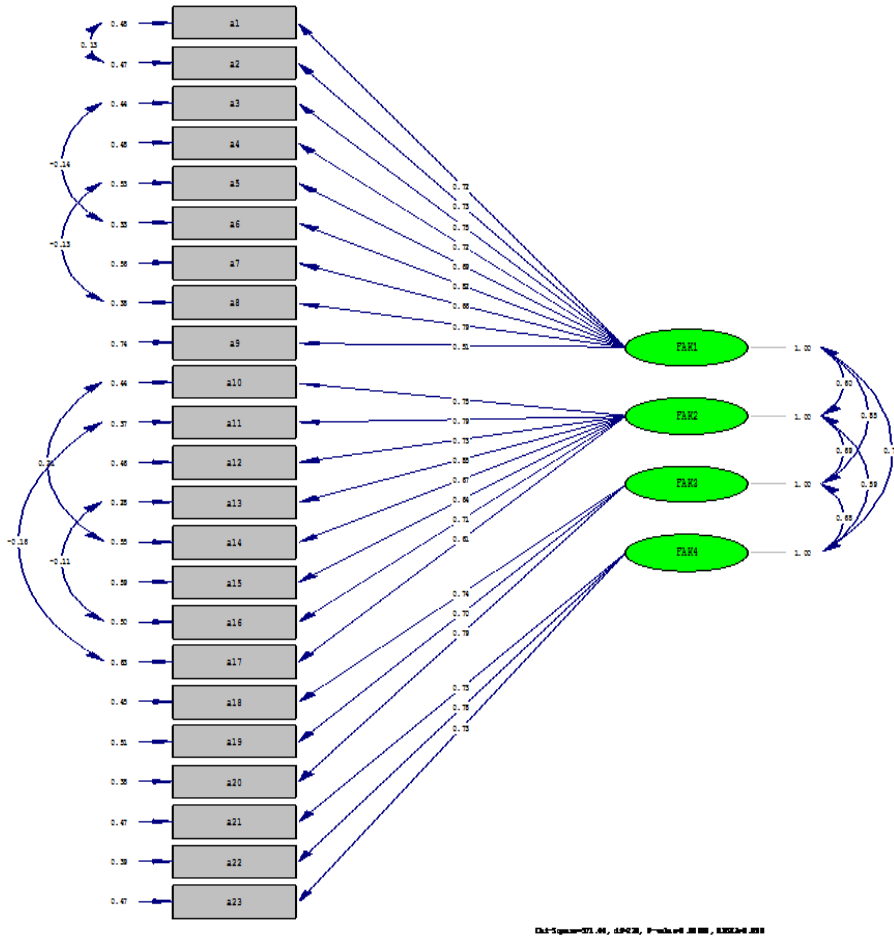
Tablo 3. Öğretmenlik mesleki becerileri döndürülmüş temel bileşenler analizi

Madde Numarası	Faktör Ortak Varyansı	Döndürme Sonrası			
		1. Faktörde Yüğü	2.Faktörde Yüğü	3.Faktörde Yüğü	4.Faktörde Yüğü
a1	.796	.851			
a2	.759	.824			
a3	.633	.704			
a4	.610	.689			
a5	.573	.684			
a6	.706	.641			
a7	.537	.610			

a8	.649	.562			
a9	.514	.536			
a10	.729		.798		
a11	.672		.790		
a12	.672		.779		
a13	.675		.778		
a14	.624		.684		
a15	.563		.626		
a16	.583		.584		
a17	.444		.443		
a18	.706			.705	
a19	.654			.665	
a20	.667			.618	
a21	.737				.828
a22	.707				.746
a23	.650				.674

3.3. Doğrulayıcı Faktör Analiz Çalışmaları

Dört faktörlü otuz bir maddelik "Mesleki Beceri Ölçeği"nin kuramsal yapısını test etmek için "Doğrulayıcı Faktör Analizi-DFA (Confirmatory Factor Analysis-CFA)" yapılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapan öğretmenlere yönelik oluşturulmuş olan Mesleki Beceri Ölçeğinin "Doğrulayıcı Faktör Analiz-DFA" sonuçları Şekil-1'de görülmektedir.

Şekil 1. Mesleki beceri ölçeğinin doğrulayıcı faktör analiz sonuçları

Literatürde DFA'da sınanan modelin uyum yeterliliğini belirlemek için pek çok uyum indeksi kullanılmaktadır (Dağlı ve Baysal, 2016:1527-1258). Analizde, Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (Comparative Fit Index-CFI), Ki-Kare (Chi-square), Serbestlik Derecesi (Degree of Freedom-df), Yaklaşık Hataların Ortalama Kare Kökü (Root Mean Square Error of Approximation-RMSEA), Standart Ortalama Kalanların Kare Kökü (Standardized Root Mean Residual-SRMR), Normlaştırılmış Uyum İndeksi (Normed Fit Index-NFI) ve Normlaştırılmamış Uyum İndeksi (Non-Normed Fit Index-NNFI) değerleri kullanılmıştır. Beauducel ve Wittman'a (2005) göre bu değerler DFA sonuçlarını değerlendirmede geçerli bilgiler sunmaktadır. DFA ile oluşturulan modellerin uyum değerleri Tablo-4'te görülmektedir.

Tablo 4. Doğrulayıcı faktör analizi-DFA uyum değerleri

Anali	X^2	df	X^2/df	RMSEA	SRMR	NFI	NNFI	CFI
Sonu	571.46	224	0.88	0,08	0,07	0,94	0,96	0,97

Modelin uyum indekslerinden birisi olan X^2/sd 'nin değeri 2.55 [$\chi^2_{(224)} = 88,159, p < 0.001$] olarak bulunmuştur. Ayrıca uyum indekslerinden olan NFI değeri 0.94, NNFI değeri 0.96, CFI değeri 0.97 ve SRMR değeri 0.07, RMSEA değeri 0.08 olduğu

görülmüştür. Bu değerlerin "Doğrulayıcı Faktör Analizi-DFA" sonucunda ölçeğin faktör yapısının uyumunun iyi olduğunu göstermektedir.

3.4. Güvenirlilik

Bu çalışmada "Mesleki Beceri Ölçeğinin güvenirliliği, iç tutarlık (Cronbach Alpha) katsayısı ile hesaplanmıştır. Ölçeği oluşturan maddelerin iç tutarlık katsayısı 0.94 olarak bulunmuştur. Bu sonuç mükemmel olarak değerlendirilebilecek bir sonuçtur. Ayrıca revize edilen ölçekte 4 faktör tespit edilmiş, birinci faktörün iç tutarlılık katsayısı 0.92, ikinci faktörün iç tutarlılık katsayısı 0.89, üçüncü faktörün iç tutarlılık katsayısı 0.79 ve dördüncü faktörün iç tutarlılık katsayısı 0.80 bulunmuştur. Güvenirlilik katsayısının 0.70 ve daha yüksek olması test puanlarının güvenirliliği için yeterli görülmektedir (Büyüköztürk, 2012).

Sonuç

Bu araştırma, Milli Eğitim Bakanlığı, Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün 2017'de yayınlamış olduğu "Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri, olarak tespit edilmiş olan mesleki beceri yeterlikleri" ile ilgili ifadelerin revize edilmesinden oluşmaktadır. Milli Eğitim bakanlığının yayınlamış olduğu yeterlikler mesleki bilgi, beceri ve tutum ve değerler olmak üzere 3 başlık altında ele alınmıştır. Bunlardan mesleki beceri yeterlikleri ile ilgili alanlar ise 4 başlık altında toplanmıştır. Bu yeterlikler; Eğitim öğretimi planlama, öğrenme ortamları oluşturma, öğrenme ve öğretme sürecinin yönetme, ve ölçme ve değerlendirmedir. Bu çalışma da bakanlıkça belirlenen yeterlik alanlarından biri olan mesleki beceri ile ilgili ölçek geliştirme çabaları yer almaktadır. Milli Eğitim Bakanlığının yayınlamış olduğu ve 28 ifadeden oluşan mesleki beceri yeterlikleri adlı çalışmada yer alan ifadeler araştırmacı tarafından revize edilmiş, ayrıca 3 madde de yine araştırmacı tarafından eklenerek 31 maddelik bir ön ölçeğe dönüştürülmüştür. Revize edilerek öğretmen yeterliklerini kapsayan ifadelerden oluşan ölçek, daha sonra geçerlik ve güvenirlilik çalışmasına tabii tutulmuştur. İlk başta verilerin faktör analizi için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett Küresellik (Sphericity) Testi ile hesaplanmıştır. 193 öğretmen üzerinde yapılan faktör analizinde KMO .90 çıkmıştır. Bu durum örneklem büyüklüğünün faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Barlett testi sonucu da anlamlı bulunmuştur [$X^2 = 2765.983$ $p < .01$]. Bu veriler, faktör çıkartmak için uygun olduğunu göstermektedir. Ölçeğin revize çalışmaları için dil, içerik, ölçme ve değerlendirme alanlarındaki uygunluğu için alandan uzmanların görüşlerine de başvurulmuştur. Uzmanların önerileri doğrultusunda üzerinde bazı değişiklikler yapıldıktan sonra, ölçeğin anlaşılabilirliğini test etmek amacıyla ve tam uyarlanıp uyarlanmadığını teyit etmek amacıyla dört hafta ara ile Gaziantep il merkezinde görev yapan bir gurup (52 öğretmen) öğretmene uygulanmıştır. Her iki ölçekten alınan puanlar arasındaki tutarlılığı test etmek için, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı hesaplanmış ve 0,88 olarak belirlenmiştir. Buna göre, ilk yeterlik ifadeleri ile ve revize edilen ifadeler arasında yüksek düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bu sonuca göre, öğretmenlere yönelik mesleki beceri yeterlik ölçeğinin test-tekrar test güvenirlilik katsayısının yeterli olduğu söylenebilir Eşdeğerliği sağlanan ölçek, Nizip ilçe merkezinde yer alan ve çeşitli okullarda görev yapan toplam 193 öğretmene nihai ölçek olarak uygulanmıştır.

Ölçeğin, Cronbach Alpha iç tutarlık kat sayısı, 0,94 ve test- tekrar test güvenirliliği ise 0,97 olarak saptanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre ölçek yüksek derecede iç tutarlığa sahiptir. Yapılan faktör analizi sonuçlarına göre, öğretmenlere yönelik mesleki beceri yeterlikleri ölçeğinin 4 başlık altında toplanmış olduğu başka bir ifade ile orijinal halinde olduğu gibi 4 faktörlü olduğu görülmektedir. Ancak yapılan faktör analizi sonucunda güvenirliliği düşüren 8 madde ölçekten çıkarılarak toplam 23 maddeden oluşan ölçek nihai ölçek olarak kabul edilmiştir.

Ölçeğin yapı geçerliğini incelemek üzere doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Bu işlemin sonucunda ölçeğin faktör yapısının uyumunun iyi olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırma sonucunda, okullarda görev yapan öğretmenlerin mesleki beceri yeterliklerini belirlemek amacıyla kullanılabilir 4 boyutlu toplam 23 maddelik, Likert tipi 5'lik derecelendirmeden oluşan geçerli ve güvenilir bir ölçek üretilmiştir

Geçerlik ve güvenilirlik analizleri sonucunda oluşturulmuş olan nihai ölçek, Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan öğretmenlerin mesleki beceri ile ilgili yeterliklerinin belirlenmesinde, kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir araçtır.

KAYNAKÇA

- Akyüz, Y. (2012). *Türk eğitim tarihi*, PegemA Yayıncılık, Ankara.
- Berkes, Niyazi (1997). *200 Yıldır neden bocalıyoruz*, Cumhuriyet Yayınları, İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. PegemA Yayıncılık, Ankara.
- Beauducel, A ve Wittman, W., W. (2005) Simulation study on fit indexes in cfa based on data with slightly distorted simplew structure, *in Structural Equation Modeling a Multidisciplinary Journal*, January 2005.
- Council of the European Union. (2007). *Draft conclusion of the council and of the representatives of the member states, Meeting Within the Council, on Improving the Quality Teacher Education*. 14413/07, EDUC 180, SOC 405, Brussels.
- Çelikten M, Şanal M, Yeni, Y. (2005). *Öğretmenlik mesleği ve özellikleri*, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı:19 s. 207-237.
- Dağlı, A, Baysal, N. (2016). Yaşam doyumu ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt15, Sayı 59.
- European Commission. (2002). *The teaching profession in europe: profile, trends and concerns. Key topics in Education in Europe: Volume 3., Directorate-General for Education and Culture*.
- Field, A. (2005). *Discovering statistics using SPSS for windows*. London. Sage Publications.
- Gage, N.L. ve Berliner, D.C. (1988). *Educational psychology boston*, Houghton Mifflin Company.
- Hutcheson, G. and Sofroniou, N. (1999). *The multivariate social scientist*. London. Sage.
- Küçükahmet, L. (2009). Bir yıl içinde öğretmen yetiştirme programında dalgalanmalar (2009-2010). *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 34 (367), 37-41.
- Leigh, A. and Mead, S. (2005). *Lifting teacher performance*. Progressive Policy Institute, 03/07/2018 Tarihinde <http://www.ppionline.org> adresinden alınmıştır.
- Matriano, E. (1997). 2000'li yıllarda eğitimin globalleştirilmesi sorunları karşılama ve fırsatları değerlendirme, *uluslararası dünya öğretmen konferansı (27 Ağustos-2 Eylül 1995) Milli Eğitim Basımevi, İstanbul*.
- MEB. (2017). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*, Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü, Ankara.
- MEB. (2008). *Öğretmen yeterlikleri: Öğretmenlik mesleği genel ve özel alan yeterlikleri*, Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara.
- Pallant, J. (2001). *SPSS survival manuel. maidenhead*, Open University Press.

- Rauth, M., and Bowers, G., R. (1986). Reactions to induction articles. *Journal of Teacher Education*, 37(1), 38-41.
- Rosenholtz, S., J. (1985). *Political myth about education reform: lessons from research on teaching*. Phi Delta Kappan, 66(5).
- Tabachnick, B., G. and Fidell, L.S. (1996). *Using multivariate statistics*. New York: Harper Collins College.
- TDA. (2007). *Professional standards for teachers: Advanced skills teacher*. London: Author.
- Torrance, E., P.(1986). *Teaching creative and gifted learners*. Ing M.C.Wittrock (Ed.) *Handbook of Research on Teaching* (630-647). New York:McMillan.
- Tuckman, B. (1992). *Educational psychology: From theory to application*. New York: Harcourt Brace Jovanovich College Publishers.
- Uluğ, F. (1999). Meslek eğitimi ağırlıklı ortaöğretim için yapısal yönelimler: 16. *Milli Eğitim Şurasına Yönelik Bir Değerlendirme*, *Eğitim Yönetimi*, 17, 37-51.

Ek1: Öğretmenlere yönelik mesleki beceri yeterlikleri ölçeği

		Tamamen Katılıyorum (5)	Katılıyorum (4)	Kararsızım (3)	Katılmıyorum (2)	Hiç Katılmıyorum (1)
a1	Objektif ve adil ölçme değerlendirme yaparım	()	()	()	()	()
a2	Sonuca göre öğrencilerime yapıcı geri bildirimler verebilirim	()	()	()	()	()
a3	Ölçme ve değerlendirmede süreç ve sonuç odaklı yöntemler kullanırım	()	()	()	()	()
a4	Konuya uygun ölçme değerlendirme araçları hazırlayabilirim	()	()	()	()	()
a5	Ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre öğretme öğrenme sürecini yeniden düzenlerim	()	()	()	()	()
a6	Uygun araç-gereç ve materyalleri kullanmaya özen gösteririm	()	()	()	()	()
a7	Sınıfta istenmeyen davranışlarla etkin biçimde baş edebilirim	()	()	()	()	()
a8	Uygun strateji yöntem ve tekniği kullanmaya özen gösteririm	()	()	()	()	()
a9	Öğretim sürecinde öğretmen ile öğrenci arasında karşılıklı güven oluşturmaya özen gösteririm	()	()	()	()	()
a10	Öğrencilerin bireysel farklılıklarına uygun planlama yapabilirim	()	()	()	()	()
a11	Öğretim sürecini mali koşullara göre planlayabilirim	()	()	()	()	()
a12	Öğretim sürecini zamanı dikkate alarak planlayabilirim	()	()	()	()	()
a13	Öğretim sürecini çevre şartlarına göre planlayabilirim	()	()	()	()	()
a14	Öğrencilerin sosyo-kültürel farklılıklarına uygun planlama yapabilirim	()	()	()	()	()
a15	Planlarımı alanın öğretim programına uygun olarak hazırlayabilirim	()	()	()	()	()
a16	Öğrencilerin üst düzey bilişsel becerilerini geliştirici öğrenme ortamları oluştururum	()	()	()	()	()
a17	Etkili iletişimin olacağı demokratik bir öğrenme ortamının olmasına özen gösteririm	()	()	()	()	()
a18	Eğitim öğretim faaliyetini yürütürken ilgili kurum ve kişilerle işbirliğine önem veririm	()	()	()	()	()
a19	Bilgi ve iletişim teknolojilerini etkin kullanırım	()	()	()	()	()
a20	Derslerde öğrencilerin analitik düşüncelerine imkan tanıyacak etkinlikler hazırlarım	()	()	()	()	()
a21	Öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımlarını sağlarım	()	()	()	()	()
a22	Öğrenme öğretme sürecinde zamanı etkin kullanırım	()	()	()	()	()
a23	Öğrenme ortamını dersin kazanımlarına uygun düzenleyebilirim	()	()	()	()	()